

НАРЕДБА № 1 ОТ 8 СЕПТЕМВРИ 2015 Г. ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБУЧЕНИЕ ЧРЕЗ РАБОТА (ДУАЛНА СИСТЕМА НА ОБУЧЕНИЕ) (ЗАГЛ. ИЗМ. - ДВ, БР. 40 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 15.05.2018 Г.)

В сила от 11.09.2015 г.

Издадена от министъра на образованието и науката

Обн. ДВ. бр.70 от 11 септември 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.40 от 15 май 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.74 от 30 август 2024г.

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Тази наредба урежда условията и реда за провеждане на обучението чрез работа (дуална система на обучение), което се организира и осъществява в съответствие със Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) и Кодекса на труда (КТ).

Чл. 2. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Обучението чрез работа (дуална система на обучение) е специфична форма на професионално обучение за придобиване на професионална квалификация, което се организира въз основа на партньорство, включително въз основа на договор между един или няколко работодатели и институция в системата на професионалното образование и обучение, с изключение на центровете за информация и професионално ориентиране.

Чл. 3. (1) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г., предишен текст на чл. 3 - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Обучението чрез работа (дуална система на обучение) включва:

1. практическо обучение в реална работна среда, и
2. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) обучение в институция по чл. 2.

(2) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Практическото обучение в реална работна среда се провежда в предприятията на работодателите-партньори и в учебно-производствените бази към тях.

(3) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Обучението по производствена практика може да се провежда в сътрудничество с работодателите-партньори в реална работна среда.

Чл. 4. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) (1) Партньорството е взаимодействие между един или няколко работодатели и институция по чл. 2 за организиране и провеждане на обучение чрез работа (дуална система на обучение) по професии и специалности от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от ЗПОО.

(2) Партньорството по ал. 1 се установява въз основа на писмено заявено желание за участие в обучение чрез работа (дуална система на обучение)

от страна на работодателя или работодателите пред директора на институция по чл. 2.

(3) Организацията и провеждането на обучението чрез работа (дуална система на обучение) по професията и специалността се осъществяват въз основа на договор между институция по чл. 2 и един или няколко работодатели.

(4) Договорът по ал. 3 урежда правата и задълженията на страните, свързани с организацията и провеждането на обучението чрез работа, броя на обучаваните лица, срока на обучението, осигуряването на материално-техническата база за придобиване на уменията, определени в държавния образователен стандарт за придобиване на квалификация по професия и учебната документация, обучаващите лица.

Чл. 5. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Работодателят като партньор за организиране и провеждане на обучението чрез работа (дуална система на обучение):

1. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) определя броя на обучаваните, които може да приеме за практическо обучение в реална работна среда, и прави заявка за прием за обучение чрез работа (дуална система на обучение) в институция по чл. 2;

2. осигурява необходимите за обучението по т. 1 материално-техническа база, финансови, човешки и други ресурси;

3. осигурява здравословни и безопасни условия на труд по време на обучението;

4. разработва и приема вътрешни правила на предприятието за провеждане на практическо обучение в реална работна среда;

5. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г., изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) участва в разработването на критерии за подбор и разпределяне на лицата за практическо обучение в реална работна среда;

6. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г., изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) участва в подбора и разпределянето на лицата за практическо обучение в реална работна среда;

7. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) осигурява на всеки обучаван условия за обучение в реална работна среда в съответствие с изискванията за материалната база в Държавния образователен стандарт (ДОС) за придобиване на квалификация по професията;

8. определя наставник или наставници на всеки обучаван, а при необходимост - лице за административно съдействие на наставниците и обучаваните;

9. осигурява на учителите и преподавателите по чл. 18 условия за обучение по нови техники и технологии, свързани с упражняването на професиите, по които провеждат практическо обучение;

10. осигурява качеството на практическото обучение в реалната работна среда;

11. участва чрез свой представител в комисиите за провеждане на изпитите за придобиване на професионална квалификация в съответствие с чл. 35 ЗПОО;

12. (нова - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) организира и провежда съвместно с училището информационни кампании за професионално ориентиране сред учениците от V - VII клас и техните родители за запознаване с дуалната система на обучение, избора на професия и възможностите за кариерно развитие;

13. (нова - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) осигурява възможности за запознаване с дейността на предприятието и за посещения на място в него за учениците от VIII - X клас;

14. (нова - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) съдейства за провеждането на информационни кампании за запознаване с възможностите на професионалните гимназии за организиране на дуално обучение на лица, навършили 16 години.

Чл. 6. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Обучаващата институция като партньор за организиране и провеждане на обучението чрез работа (дуална система на обучение):

1. (нова - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) съобразява предложението за държавен план-прием в училищното образование със заявките на работодателите-партньори;

2. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г., изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г., предишна т. 1 - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) разработва съвместно с работодателя критерии за подбор и разпределяне на лицата за практическо обучение в реална работна среда;

3. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г., изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г., предишна т. 2 - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) организира подбора и разпределянето на лицата за практическо обучение в реална работна среда и осъществява прием;

4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) поддържа връзка с работодателя и наставника чрез определен от директора или ръководителя на обучаващата институция учител-методик по професионално образование или преподавател-методик по професионално обучение;

5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) осигурява качеството на обучението чрез функционираща вътрешна система за осигуряване на качеството на професионалното образование и обучение;

6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) организира и провежда съвместно с работодателя изпитите за придобиване на професионална квалификация по професията;

7. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) издава документите по чл. 38, ал. 1, т. 2 и 3 или ал. 2, т. 2 и 3, или ал. 3 ЗПОО за придобита професионална квалификация;

8. (нова - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) организира и провежда съвместно с работодателя, със съдействието на регионалното управление на образованието в съответната област, информационни кампании за професионално ориентиране сред учениците от V - VII клас и техните родители за запознаване с дуалната система на обучение, възможностите за кариерно развитие и реализация на пазара на труда;

9. (нова - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) съдейства за запознаване с дейността на предприятието на работодателите-партньори и за посещения на място в него за учениците от VIII - X клас;

10. (нова - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) съвместно с работодателите-партньори разработват и изпълняват програмите за провеждане на производствените практики на учениците.

Чл. 7. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Продължителността на обучението чрез работа (дуална система на обучение) по професии се определя с рамковите програми по чл. 10 ЗПОО.

Раздел II.

Организиране и провеждане на обучението чрез работа (дуална система на обучение) (Загл. изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.)

Чл. 8. (Отм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.)

Чл. 9. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) (1) Обучението чрез работа (дуална система на обучение) за ученици се осъществява в институциите по чл. 18, т. 1 - т. 4 от ЗПОО въз основа на реализиран прием, заявен от работодателя пред директора на училището, и сключен договор по чл. 4, ал. 3.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Работодателят заявява писмено пред директора на училището в срок до 30 ноември на текущата учебна година броя на обучаваните лица, професиите и специалностите, по които да се осъществи прием за обучение чрез работа (дуална система на обучение) за следващата учебна година.

(3) Най-късно четири месеца преди началото на учебната година, в която ще започне практическото обучение в реална работна среда, директорът на училището съвместно с работодателя/ите информира учениците от X клас и техните родители или попечители за възможностите за практическо обучение в реална работна среда и за критериите за подбор и разпределяне на учениците за практическо обучение в реална работна среда.

(4) Най-късно три месеца преди началото на учебната година, в която ще започне практическото обучение, ученикът заявява писмено, със съгласието на родителя или попечителя, пред директора на училището своето желание за разпределяне при работодател за практическо обучение в реална работна среда.

(5) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Подборът и разпределянето на учениците от X клас при работодателите се извършват най-късно два месеца преди началото на учебната година, в която ще започне обучението, съвместно от представители на работодателя/ите и на училище по чл. 9, ал. 1 по разработени от тях критерии.

(6) (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2024 г.)

(7) Директорът на училището обявява списък с разпределянето при работодателите на учениците, на които ще бъде предложено да сключат трудов договор по чл. 230, ал. 1 от Кодекса на труда (КТ).

(8) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) За всеки ученик по ал. 7 работодателят подава молба за получаване на разрешение за постъпване на работа съгласно Наредба № 6 от 2006 г. за условията и реда за даване на разрешение за работа на лица, ненавършили 18 години (ДВ, бр. 64 от 2006 г.).

(9) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Работодателят сключва с учениците трудов договор по чл. 230, ал. 1 от КТ най-късно една седмица преди началото на учебната година, в която ще започне практическото обучение в реална работна среда.

(10) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Работодателят е длъжен да предостави на ученика преди да започне практическото обучение в реална работна среда, документите по чл. 63, ал. 1 от КТ.

(11) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Учениците в XI клас, които нямат навършени 16 години към началото на учебната година, провеждат практическото обучение в реална работна среда като производствена практика до навършване на възрастта и сключването на договора по ал. 9.

(12) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Учениците по ал. 11 в периода до сключването на договора по ал. 9 може да получават стипендии от работодателите съгласно чл. 14 от Постановление № 328 на Министерския съвет от 2017 г. за условията и реда за получаване на стипендии от учениците след завършено основно образование (ДВ, бр. 103 от 2017 г.).

Чл. 10. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Учениците в XI и XII клас придобиват статут на обучавани лица в обучение чрез работа (дуална система на обучение) след сключване на трудовия договор по чл. 230, ал. 1 КТ.

Чл. 11. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Обучението чрез работа (дуална система на обучение) на учениците по общообразователна и професионална подготовка в училищата по чл. 9, ал. 1 се провежда при спазване на разпоредбите за училищното образование в Закона за предучилищното и училищното образование, Закона за професионалното образование и обучение и подзаконовите нормативни актове за прилагането им.

Чл. 12. (1) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Обучението чрез работа (дуална система на обучение) за лица, навършили 16 години, които не са ученици, се осъществява в институция по чл. 2 въз основа на прием, заявен от работодателя пред директора на институцията.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Работодателят заявява писмено пред директора на институцията броя на обучаваните лица, професиите и специалностите, по които да се осъществи прием за обучение чрез работа (дуална система на обучение).

(3) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Директорът на институцията по чл. 2 и работодателят съвместно организират информационна кампания за възможностите и изискванията за включване в обучение чрез работа (дуална система на обучение) по заявления от работодателя прием по професии и специалности.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Лицето, което желае да се обучава чрез работа, подава писмено заявление пред директора на институцията по чл. 2 за включване в обучението.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Подборът при приема на обучаваните се извършва съвместно от представители на работодателя/ите и на институцията по чл. 2 по разработени от тях критерии.

(6) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) В подбора при приема може да участват лица, навършили 16 години, които притежават изискващото се входящо минимално образователно равнище за придобиване на степен на професионална квалификация съгласно чл. 8, ал. 4 от ЗПОО.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Директорът на институцията по чл. 2 обявява списък на лицата, на които ще бъде предложено да сключат трудов договор по чл. 230, ал. 1 КТ.

(8) Работодателят сключва с лицата трудов договор по чл. 230, ал. 1 КТ за целия срок на обучението по професията и специалността. Трудовият договор се сключва преди началото на обучението.

(9) За всяко лице по ал. 8, което не е навършило 18 години, работодателят подава молба за получаване на разрешение за постъпване на работа съгласно Наредба № 6 от 2006 г. за условията и реда за даване на разрешение за работа на лица, ненавършили 18 години.

(10) Работодателят е длъжен да предостави на лицето преди началото на обучението документите по чл. 63, ал. 1 КТ.

Чл. 13. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Лицата по чл. 12, ал. 1 придобиват статут на обучавани лица в обучение чрез работа (дуална система на обучение) след сключване на трудовия договор по чл. 230, ал. 1 КТ.

Чл. 14. (1) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Продължителността на обучението чрез работа (дуална система на обучение) се определя с рамковите програми по чл. 11 от ЗПОО за учениците, а за лицата, навършили 16 години - с рамковите програми по чл. 12 от ЗПОО.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Продължителността на обучението чрез работа (дуална система на обучение) за придобиване на професионална квалификация по част от професията се определя с конкретната документация за професионалното обучение.

Чл. 15. (1) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Практическото обучение в реална работна среда на ученици в XI и XII клас се осъществява през учебната година по график, който се разработва съвместно и се утвърждава от работодателя/ите и директора на институцията по чл. 9, ал. 1.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Обучението чрез работа (дуална система на обучение) на лица, навършили 16 години, може да се осъществява през цялата календарна година по график. Графикът за разпределение на учебното време се разработва съвместно и се утвърждава от работодателя/ите и директора на институцията по чл. 2.

Чл. 16. (1) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Обучението чрез работа (дуална система на обучение) в училищното професионално образование и обучение се провежда по типови учебни планове, разработени въз основа на рамковите учебни планове за професионално образование по чл. 12, ал. 2, т. 22, т. 23 или т. 24 от Наредба № 4 от 2015 г. за учебния план (ДВ, бр. 94 от 2015 г.) и съответните варианти за обучение чрез работа (дуална система на обучение) в рамковите програми по чл. 11 от ЗПОО, както и по учебни програми за теория и практика на професията, разработени в

съответствие с резултатите от ученето, определени в държавните образователни стандарти за придобиване на квалификация по професии.

(2) (Нова - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Обучението чрез работа (дуална система на обучение) на лица, навършили 16 години, които не са ученици, се извършва по учебни планове, разработени в съответствие с рамковите програми по чл. 12 от ЗПОО и с държавните образователни стандарти за придобиване на квалификация по професии и утвърдени от директора на съответната институция.

(3) (Предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Учебните програми за обучение на лица, навършили 16 години, които не са ученици, в институциите по чл. 2 се разработват от учителите или преподавателите в съответната обучаваща институция съвместно с работодателя/ите и се утвърждават от директора на институцията.

(4) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Учебните програми за практическо обучение в реална работна среда на лица, навършили 16 години, се разработват съвместно от учителите или преподавателите и наставниците и се утвърждават от директора на институцията по чл. 2.

(5) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Учебните програми по ал. 3 и 4 включват:

1. общо представяне на програмата;
2. цели на обучението по програмата;
3. разпределение на учебното време за обучение по програмата;
4. описание на учебното съдържание по програмата;
5. критерии и средства за оценяване на очакваните резултати от обучението по програмата.

Чл. 17. (1) По време на практическото обучение в реална работна среда се води дневник за практическото обучение.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Обучаваният вписва в дневника по ал. 1 в края на всеки работен ден изучаваните теми, изпълняваните практически задачи, използваните материали, инструменти и машини, усвоените компетентности, възникнали проблеми.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Наставникът вписва в дневника по ал. 1 качествена оценка за изпълнението от обучаемия на възложените задачи и постигнатия напредък след преминаване на обучението по всяка тема от учебната програма и може да отправя препоръки относно изпълнение на дейностите.

Чл. 18. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Обучението за придобиване на професионална квалификация в институциите по чл. 2 се провежда от учители по професионална подготовка или преподаватели, назначени от директора на институцията.

Чл. 19. (1) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г., доп. - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Връзката между работодателя, наставника и обучаващата институция в дуалната система на обучение се осъществява от учител методик, учител по професионална подготовка или преподавател методик по професионално обучение, определен от директора на институцията по чл. 2.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Учителят или преподавателят по ал. 1 притежава образование и квалификация, определени в ДОС за придобиване на квалификация по професията, и най-малко 3 години трудов или осигурителен стаж за извършване на обучение за придобиване на професионална квалификация.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Учителят методик или преподавателят по ал. 1 изпълнява функциите на:

1. учител или преподавател по учебни предмети или модули за професионална подготовка от учебния план, и

2. методик по общи и специфични проблеми на педагогическата, дидактическата, методическата и професионалната квалификация на учителите по професионална подготовка и наставниците.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Учителят методик или преподавателят по ал. 1 осъществява връзката между работодателя, наставника и обучаващата институция, като:

1. подпомага методическата работа на учителите по професионална подготовка или преподавателите и наставниците;

2. координира и ръководи работата на учителите или преподавателите и наставниците за установяване на единни критерии и средства за оценяване на постиженията на обучаваните;

3. установява потребностите от повишаване на квалификацията на учителите и преподавателите по чл. 18 и на наставниците;

4. планира и организира квалификационни дейности в съответствие с установените потребности от квалификация на учителите или преподавателите и наставниците;

5. оценява ефекта от проведените квалификационни дейности;

6. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) участва в разработването на критерии за подбор и разпределяне на лицата за практическо обучение в реална работна среда или при приема на лица, навършили 16 години, които не са ученици, за обучение чрез работа (дуална система на обучение);

7. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) участва в подбора и разпределяне на лицата за практическо обучение в реална работна среда или в подбора при приема на лица, навършили 16 години, които не са ученици, за обучение чрез работа (дуална система на обучение);

8. участва в разработването и актуализирането на учебните програми за практическото обучение при работодателя.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Един учител методик при осъществяване на връзката между училището и работодателя в дуалната система на обучение изпълнява функциите си по ал. 4 с всички наставници на учениците от една професия в една паралелка.

(6) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Учителят по професионална подготовка по ал. 1, който изпълнява функциите на учител по учебни предмети или модули за професионална подготовка от учебния план, осъществява връзката между работодателя, наставника и обучаващата институция, като координира работата с наставниците за установяване на единни критерии и средства за оценяване на постиженията на обучаваните и изпълнява функциите по ал. 4, т. 6 - 8.

(7) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Един учител по професионална подготовка при осъществяване на връзката между училището и работодателя в дуалната система на обучение изпълнява функциите си по ал. 6 с всички наставници на учениците от една професия в една паралелка.

Чл. 20. (1) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) При провеждането на обучение чрез работа (дуална система на обучение) в институция по чл. 9, ал. 1 учителят методик и учителят по професионална подготовка изпълняват нормата за преподавателска работа, определена в т. 3.10.1 и 3.10.2, съответно в 3.5 и 3.8 от приложение № 1 към чл. 4, ал. 11 от Наредба № 4 от 2017 г. за нормиране и заплащане на труда (ДВ, бр. 34 от 2017 г.).

(2) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Седмичната заетост на учителя методик и учителя по професионална подготовка по ал. 1 и на преподавателя-методик по професионално обучение с учебни часове в обучаващата институция се разпределя в не повече от три учебни дни. Дейностите по чл. 19, ал. 4 и 6 в предприятието и в обучаващата институция се разпределят в останалите дни от седмицата.

Чл. 21. (1) Практическото обучение при работодател/и в реална работна среда се провежда в предприятието под ръководството на наставник, определен от работодателя.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Наставникът е работник или служител в предприятието, притежаващ професионална квалификация по професия от същото професионално направление, от което е професията, по която се извършва обучението, най-малко 2 години професионален опит по професията от професионалното направление и е преминал обучение за наставници, осигурено от работодателя.

(3) Един наставник отговаря за не повече от петима обучавани.

(4) При организиране и провеждане на практическо обучение в реална работна среда наставникът:

1. участва в разработването и актуализирането на учебните програми по практическо обучение в реална работна среда;

2. изпълнява учебния план и учебните програми за провеждане на обучението;

3. разработва нагледни, дидактически и други материали, необходими за обучението;

4. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) следи за спазване на правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд съгласно Наредба № РД-07-2 от 2009 г. за условията и реда за провеждането на периодично обучение и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд (ДВ, бр. 102 от 2009 г.);

5. подпомага адаптацията на всеки обучаван в работната среда;

6. организира работното място за всеки обучаван с необходимата техническа и технологична документация, инструменти, машини, уреди, съоръжения и материали за безопасното изпълнение на практическото обучение;

7. демонстрира отделни елементи от процеса на работа и поставя производствени или практически задачи за изпълнение;

8. контролира изпълнението на поставените задачи, дава практически съвети по време на работа и оценява качеството на изпълнението;

9. вписва в дневника за практическото обучение данните по чл. 17, ал. 3 и го заверява;

10. (изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) поддържа връзка с обучаващата институция чрез определения учител-методик, учител по професионална подготовка или преподавател-методик по чл. 6, т. 4.

Чл. 22. Обучаваният при обучение чрез работа:

1. сключва договор с работодател по чл. 230, ал. 1 КТ;

2. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) посещава редовно учебните занятия в институцията по чл. 2;

3. спазва вътрешните правила на предприятието за провеждане на практическото обучение в реална работна среда;

4. изпълнява качествено и в срок поставените в процеса на обучение задачи;

5. вписва в дневника за практическото обучение данните по чл. 17, ал. 2 и го предоставя на наставника за проверка и заверка;

6. използва ефективно предоставените ресурси - машини, материали, енергия, др.;

7. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) придобива професионални знания, умения и компетентности в съответствие с Държавния образователен стандарт за придобиване на квалификация по професията.

Раздел III.

Оценяване, завършване и удостоверяване на обучението чрез работа (дуална система на обучение) (Загл. изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.)

Чл. 23. (1) Оценяването на резултатите от практическото обучение в реална работна среда е текущо и годишно.

(2) При обучение чрез работа по част от професията с продължителност до една година оценяването на резултатите от практическото обучение е текущо и окончателно.

(3) Текущото оценяване се провежда от наставника в съответствие с критериите за оценяване от учебната програма. Наставникът поставя текущи оценки с качествен показател и ги вписва в дневника за практическото обучение.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г., доп. - ДВ, бр. 74 от 2024 г.) Въз основа на текущите оценки наставникът и учителя методик или учителят по професионална подготовка в институцията по чл. 9, ал. 1 или преподавателят-методик по професионално обучение определят годишната оценка по практическото обучение в реална работна среда, която вписват с качествен и количествен показател в протокол. Годишната оценка се вписва с качествен и количествен показател в дневника за практическото обучение от наставника, а в документацията на институцията по чл. 2 - от учителя или преподавателя.

(5) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Дневниците за практическото обучение и протоколите с годишните оценки от

практическото обучение в реална работна среда на обучаваните се съхраняват в обучаващата институция по чл. 2 за срок от 5 години.

Чл. 24. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) (1) Оценяването на резултатите на ученици по време на обучението в институциите по чл. 9, ал. 1 се провежда в съответствие с Наредба № 11 от 2016 г. за оценяване на резултатите от обучението на учениците (ДВ, бр. 74 от 2016 г.).

(2) Оценяването на резултатите на лица, навършили 16 години по време на обучението в институциите по чл. 2, се провежда при условия и по ред, определени в правилника за устройството и дейността на обучаващата институция.

Чл. 25. (1) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Завършването на професионалното обучение чрез работа (дуална система на обучение) е по реда на чл. 33 - 37 от Закона за професионалното образование и обучение.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.)

Чл. 26. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Удостоверяването на завършеното професионално обучение чрез работа (дуална система на обучение) се извършва с документите по чл. 38, ал. 2, т. 2 и 3 и ал. 3 ЗПОО, а съдържанието им се определя с Наредба № 8 от 2016 г. за информацията и документите за системата на предучилищното и училищното образование (ДВ, бр. 66 от 2016 г.).

Раздел IV.

Контрол на организацията и провеждането на обучението чрез работа (дуална система на обучение) (Загл. изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.)

Чл. 27. (1) Контролът на организацията и провеждането на практическото обучение чрез работа в предприятието се осъществяват от работодателя или определени от него лица.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г., в сила от 15.05.2018 г.) Контролът на организацията и провеждането на обучение чрез работа в професионалните колежи и центровете за професионално обучение се осъществяват от директора на обучаващата институция или определени от него лица.

Заклучителни разпоредби

§ 1. Наредбата се издава на основание чл. 17а, ал. 5 от Закона за професионалното образование и обучение и е съгласувана с министъра на труда и социалната политика.

§ 2. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

**НАРЕДБА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАРЕДБА № 1 ОТ
2015 Г. ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБУЧЕНИЕ
ЧРЕЗ РАБОТА (ДУАЛНО ОБУЧЕНИЕ)**

(ОБН. - ДВ, БР. 40 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 15.05.2018 Г.)

§ 1. В наименованието и навсякъде в текста на наредбата думите в скобите "дуално обучение" се заменят с "дуална система на обучение".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ НАРЕДБА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАРЕДБА №
1 ОТ 2015 Г. ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА
ОБУЧЕНИЕ ЧРЕЗ РАБОТА (ДУАЛНО ОБУЧЕНИЕ)**

(ОБН. - ДВ, БР. 40 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 15.05.2018 Г.)

§ 23. Оценяването при завършване на обучението чрез работа (дуална система на обучение) на учениците по § 24, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби на ЗПУО, както и на лицата, навършили 16 години, до приемане на наредбата по чл. 34, ал. 1 от ЗПОО се извършва по реда на отменената Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване (ДВ, бр. 37 от 2003 г.).

§ 24. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник" и е съгласувана с министъра на труда и социалната политика.